

בלבי משכן אבנה

לאנשים שרוצים להתקדם בחיים

בבית ואפרש לכם כמה סודות, לפני שאסתלק מכם".

תקן להם האר"י הקדוש הסגר בחצרו. יחד לכל משפחה חדר בפני עצמו, והחברים היו יושבים לפניו ושומעים מפיו סודות עמוקים, שלא התגלו לתנאים ולאמוראים ולנביאים הראשונים. ולא היה כח בידי הסטרא אחרא לבוא באותו חדר מפני להב האש העולה עד לב השמים. והיו דברי התורה כנתינתן מסיני באש. יום אחד פרח ס"מ באויר השמים, רחוק מאותה חצר, ביקש למצוא עילה איך יכנס שמה. דחפו הרב בשמות קדושים ואמר לו: "רשע, ברח לך מכאן. אין לך ממשלה בחצר זו, שהיא מקדש לשמים!"

לסוף ארבעה חדשים נפלה קטטה בין הנשים, והנשים הגידו לבעליהן, ונמשך הדבר עד שנתקוטטו החברים זה עם זה. והאר"י הקדוש השכין שלום ביניהם ואמר להם: "דעו לכם, שכל זמן שאהבה ואחוה בינכם - אין שטן ומקטרג יכול לעשות עמנו רעה, כי ה' ומלאכי השרת שומרים אותנו מכל נזק. ואם תחזרו להתקוטט - דעו לכם, שמרה תהיה באחרונה!" והנשים בלי דעת הסיתו לבעליהן, ונפלה קטטה בין החברים ביום שישי, עד שנשמע קולם למרחוק. לעת ערב יצא האר"י ז"ל עם החברים לקבל שבת, כמנהגו, ובשובו ישב להתפלל ערבית בצער גדול ובפנים זועפות. לאחר התפילה שאלוהו החברים: "רבנו, מפני מה התפלל האדון בפנים זועפות, שלא כמנהגו?"

אמר להם: "מפני שראיתי לס"מ בעת קבלת שבת, וכך אמר: 'גם אתם גם מלככם תספון' (שמואל-א יב, כה). מכאן נראה שניתן לו רשות לשלוט בי - וזה לא היה אלא בשביל הקטטה שהיתה ביניכם היום. שכל זמן שהיה שלום ביניכם, לא היה שום מקטרג יכול לקטרג". ולימים מעטים - נתבקש האר"י הקדוש בישיבה של מעלה.

סיפור ולקחו

ידועה היא האימרה השנונה כי "אחרי כל אדם גדול עומדת אשה גדולה". כמדומה שהמקור לאימרה זאת היא פרשתנו.

"המושכים בחוטים" של פרשתנו היו נשים, וכמו שדורשת הגמ' בסנהדרין (ק.). "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידה תהרסנה זו אשתו של קרח". שתי נשים - האחת הצילה את בעלה מן המחלוקת ונחקק שמה לדורות עולם "חכמות נשים". ואילו חברתה הפילה את בעלה באש המחלוקת, ונחקק שמה לדראון עולם "אולת". ונספר כיצד אבדה עטרת ראשנו, ונפטר רבינו האר"י זיע"א כפי המסופר בשבחי האר"י פרק יא:

פעם למד האר"י ז"ל עם תלמידיו בסתרי תורה, והגיעו לענין "עוזלין דאילתא" (שבזוהר הקדוש ח"ג נה ב), שהוא ענין עמוק, סתום וחתום. שאלוהו רבינו חיים ויטאל וחבריו פירושה.

אמר להם: "למען ה', אל תפצירו בי לפרשה, כי לא ניתנה לי רשות מן השמים, ואם אפרשה - דעו שתתחרטו חרטה גדולה, ולא תועיל לכם". אבל השטן קטרג וערבב את דעתם, התעקשו והפצירו ולא נתנו לו מנוח, עד שפרשה להם. ככלותו לפרש את הענין, אמר להם: "הזהרתיכם לבל תפצירו בי לפרשה, ולא שמעתם לקולי. עתה דעו לכם, שמפני שגליתי סוד נעלם זה, נגזרה עלי גזירה שאסתלק מן העולם. ואני מעיד עלי שמים וארץ, שאיני מיצר על הסתלקות, אלא מיצר אני כיצד אניח אתכם בטרם סיימתי להקנות לכם את יסודות תורת האמת על בורים".

כשמעם זאת נבהלו מאד, וארכובותיהם דא לדא נקשן. שמחתם על גילוי הסוד הפכה לאבל. בכו בכי רב ואמרו: "מי יתן מותנו קודם שנראה בהלקח מאתנו ארון האלוקים!" אז אמר להם: "חדלו מן הבכי. בואו נסתגר

נושאים בפרשה

קרח

קרח שורש המחלוקת. אולם מאידך קרח אותיות רקח, מרקחת, תערובת של בשמים, (שמות ל, כה). וכמ"ש רש"י, "וכל דבר המעורב בחבירו, עד שזה קופח מזה או ריח או טעם קרוי מרקחת". היפך רחק, ריחוק כל דבר מרעהו, זהו מרקחת שהכל מעורב. ויתר על כן מדרגת קרח - מים קפואים, כל הטיפות מצטרפים לאחד. וזהו אחדות גמורה, אחדות למעלה ממדרגת מרקחת שאינו אלא תערובת.

וזהו מדרגת חקר אותיות קרח. כי החקירה מעמידה ב' צדדים שזהו שורש המחלוקת. אולם כאשר מגיעים לשורש, "אין חקר", כי בפנימיות כל שני צדדים מחוברים יחדיו, וזהו "אין חקר".

ובאמת המקום המופרד ביותר בקומת אדם הוי בשערות, וכאשר נסתלקו נקרא "קרח", כלומר נסתלק עלמא דפרודא באדם, שערות, שורש המחלוקת. וצ"ע במסכת שבת (קנד ע"א), ו"ל הווא גוזאה (סריס, וצדוקי היה - רש"י) לרבי יהושע בן קרחה, מהכא לקרחינא "כמה הוי" ופרש"י, "כמה

(המשך בעמוד ה')

יציאת לפי ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
9.04	8.29	7.11	ירושלים
9.01	8.32	7.26	תל אביב
9.41	9.20	8.10	BROOKLYN
9.40	9.20	8.07	CHICAGO
9.19	8.51	7.47	LOS ANGELES
7.18	6.39	5.46	BEUNOSAIRES
7.51	7.13	6.19	PANAMA
6.40	6.05	5.09	SAO PAULO
8.22	7.48	6.51	HONG KONG

נא לשמור על קדושת הגיליון

מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן בדין שור המועד לסירוגין

א. אופני מועדות לסירוגין

איתא בגמ' ב"ק לז. תנו רבנן, ראה שור נגח, שור לא נגח, שור נגח, שור לא נגח, שור נגח, שור לא נגח, נגח, נעשה מועד לסירוגין לשוורים. ועוד שם, תנו רבנן, ראה שור נגח, חמור לא נגח, סוס נגח, גמל לא נגח, פרד נגח, ערוד לא נגח, נעשה מועד לסירוגין לכל.

מתבאר א"כ, ב' אופנים של מועד לסירוגין. האחד, מועד לסירוגין של נגיחת שוורים, ובזה נעשה מועד לסירוגין רק לגבי שוורים. השני, מועד לסירוגין בנגיחת מינים חלוקים, ובזה נעשה מועד לסירוגין לכל המינים.

ובהמשך דברי הגמ' (בעמוד ב') מתבאר אופן נוסף הדומה למועדות לסירוגין, כגון שנגח בט"ו לחודש זה, בט"ז לחודש שאחריו, ובי"ז לחודש שאחריו, והגמ' אומרת שדינו תלוי במחלוקת רב ושמואל, שנחלקו בכיוצא בזה לענין קביעות וסתות. ובדברי התוס' שם (סוף ד"ה יום ט"ו) כתבו דשמא יש לחלק בין סירוגין של ימים לסירוגין של שוורים. והיינו דהאופן המוזכר שם בגמ' נחשב מועדות לסירוגין של ימים, אבל הסירוגין שבדברי הברייתא זה מועדות לסירוגין של שוורים.

עוד מצינו בדברי האחרונים שדנו באופן נוסף של סירוגין, במה ששינו בסוף משנתנו "אמרו לפני ר' יהודה הרי זה מועד לשבתות ואינו מועד לחול, אמרו להם לשבתות משלם נזק שלם ובימות החול משלם חצי נזק". והיינו ששור זה שנגח בג' ימי שבתות נעשה מועד לימי השבתות, ואינו מועד לימי חול.

ודנו האחרונים (פני יהושע ורש"ש במשנה שם) שלכאורה מועדות זו היא ג"כ מענין מועדות לסירוגין, שהרי יש כאן הפלגה של ששה ימים מנגיחה אחת לנגיחה אחרת, ולכן הוקשה להם מה נסתפקו בני הישיבה, ולמה לא יהא מועד לשבתות מדין מועד לסירוגין. [והרש"ש דן לומר שמ"מ יהיה נפק"מ דאם הוי מדין סירוגין צריך שיגח ד' נגיחות כדי שיהיו ג' הפלגות בין נגיחה לנגיחה. ועוד נפק"מ לגבי יו"ט דמצד סירוגין ליכא, אבל לסברא דמועד לבגדי שבת גם יו"ט בכלל המועדות], ומתבאר עכ"פ מדבריהם דשייך דין מועדות לסירוגין בשור שהוא מועד לשבתות.

ומצינו גם אופן של מועדות שהיא ספק לסירוגין, דהנה לגבי איבעיית הש"ס בראה שור שור חמור גמל אם נעשה מועד לשוורים או שהוא מועד לכל, וכן בראה שבת שבת ראשון שני, כתב המהר"ם שיף דכמו כן יש להסתפק בנגח ג' פעמים לסירוגין ואח"כ נגח שוב ב' פעמים רצופין, אם מצרפין נגיחה אחרונה של הסירוגין לב' הנגיחות הרצופות ונעשה מועד גמור או לא. ונמצינו למדים עוד אופן של מועד לסירוגין. [ואמנם לפי דברי חלק מן האחרונים בדעת הרמב"ם גם דין הברייתא בראה ג' מינים דנעשה מועד לסירוגין לכל, הוי רק מחמת הספק, שמא הוא מועד לסירוגין. אך פשטות הדברים דשם הוי ודאי סירוגין]. ולהלן נראה בס"ד דלענין דינא במקום ספק, אולי יש לחלק בין ספיקי הש"ס לספק מועד לסירוגין.

כלל הדבר, עיקר דין המועדות שנאמר בתורה בקרא ד"אם שור נגח הוא מתמול שלשום" מיירי באופן שהשור נעשה מועד לכל הימים, אמנם בסוגייתנו נתחדש שיתכן לקבוע גם מועדות עם הפסק ימים.

ב. להסוברים שאי"צ ג' ימים רצופין לקבוע מועדות א"ש בפשיטות דין סירוגין

ותחילה יש לברר האם כדי לקבוע שם מועד גמור בעינן שיהו הנגיחות בשלשה ימים רצופים או אין צריך שיהיו רצופים. ונראה שנחלקו בדבר הראשונים והאחרונים, בדברי רש"י על המשנה ריש פרקין נראה להדיא דבעינן שיהו הנגיחות בימים רצופים, ומצינו לשונות נוספים בראשונים דמשמע כן. אמנם בר"י מלוניל שם מבואר שאי"צ בדוקא ימים רצופים.

והנה אם נימא דלדין מועדות אין תנאי שיהו הנגיחות בימים רצופין דוקא, א"כ מובן היטב ענין המועדות לסירוגין, דאף שהשור לא נגח בג' ימים רצופין אלא בהפסק בינתיים, מ"מ אין בכך כל חסרון מצד עצם קביעת המועדות, מכיון שסוף סוף היו ג' נגיחות במשך ג' ימים, אלא דמאחר שהנגיחות היו בהפלגות שוות, המועדות נקבעת לפי סדר ההפלגה, והוא נעשה מועד לסירוגין.

אך אם נימא דנאמר בדין מועדות שיהו הנגיחות בג' ימים רצופין, הרי שיש להקשות איך שייך מועדות לסירוגין, והלא יש חסרון בעיקר תורת המועדות של השור, מאחר שלא היו ג' הנגיחות בימים רצופין.

ג. ב' דרכים לבאר דין סירוגין להסוברים שיש דין רצופין

ויש לבאר הדבר בב' דרכים [והם שני צדדים הפוכים של המטבע, ולהלן יתבאר אי"ה הנפק"מ בה]. בפשוטו י"ל, דעצם הקביעות מכח הפלגות שוות הוי ג"כ גדר של רצופין, והיינו, דבדין רצופין לא נאמר דבעינן שיהו ג' ימים בזה אחר זה ממש, אלא בעינן רק שיהא סדר לנגיחות, ולכן אף ג' נגיחות בימים א' ג' וה' נחשבים לרצופין שהרי הם בסדר שוה.

אך יש לבאר יותר, דהנה הטעם דבעינן ג' ימים רצופין אינו גזירת הכתוב בעלמא, אלא יסוד הדבר הוא, משום דעיקר ענין החזקת השור למועד אחרי ג' נגיחות, הוא משום שנגיחה אחת או שנים תולים במקרה, אבל אחרי ג' נגיחות שוב אין אומרים שהם נעשו במקרה, אלא מחזיקים השור בחזקת נגחן. וא"כ י"ל דמה שכתבו הראשונים דבעינן ג' ימים רצופין היינו משום דכל שלא נעשו הנגיחות ברציפות א"א לקבוע חזקת נגחן ע"פ נגיחות אלו, שבאופן זה עדיין נראה כנגיחות שבדרך מקרה בעלמא.

ולפי זה מוסבר היטב אמאי במועד לסירוגין אין חסרון מצד שאינן רצופין, דכיון שהחסרון במה שאינן רצופין זה מחמת שתלינן בדרך מקרה, א"כ כאן שיש סדר קבוע לנגיחות, ניכר הדבר שאין הנגיחות ע"ד מקרה בעלמא, אלא יש להחזיק השור לנגחן לפי סדר קבוע של נגחנות, ושפיר נעשה מועד לסירוגין אף שאין הנגיחות בימים רצופין.

אמנם אם נימא דהדין ג' ימים רצופין הוי גזירת הכתוב בעלמא בלי טעם בדבר, לא יתיישב הדבר אלא לפי הדרך הראשונה, דנימא דסירוגין ג"כ נחשב אופן של רציפות.

הוצרכנו לכל זה לפי הדיעות הסוברות דשור אינו נעשה מועד אלא א"כ נגח בג' ימים רצופין.

(המשך בעמוד ג')

1. במשנת רבי אהרן (סי' ב') ועוד נקטו ברמב"ם דהוי מדין ספק, אך הקה"י ועוד נקטו דהוי מדין ודאי.

2. עיין בנימוק"ק ע"ד המשנה דאיזהו תם (כב:) דכתב ג' ימים אם ברצופים יום אחר יום הוי מועד לכל הימים. וע"ע בירושלמי ע"ד המשנה שם, ותלוי בביאור כוונת הירושלמי שם. ועיין בלשונו של תלמיד ר"ת דף כד. [בקובץ שיטות קמאי עמ' רפה] דכתב דאין לפרש דלייעודי גברא היינו דבנגיחה רביעית נעשה מועד דא"כ ניבעי שגם נגיחה זו תהא רצופה עם הראשונות.

הננו עוסקים בס"ד בבירור הצורך בהכרת הנפש. התברר עד כה כי הצורך בהכרת הנפש מורכב משני חלקים עיקריים: פתרון בעיות ובניית חיים נכונים, על כל היקף החיים. נמשיך כעת את בירור העניין.

תשוקה להכרה ולא תשוקה למלחמה

על דרך כלל, התשוקה הטבעית של האדם החפץ להיכנס לעולם הפנימי, היא להכיר את הרע ולהתמודד עם הבעיות. אך כאשר האדם נכנס ללימודי הכרת הנפש עם ההסתכלות הנכונה, מתעוררת בו תשוקה ללמוד ולהכיר את נפשו - מתעוררת בו תשוקה לברירות פנימיות. וכחלק מהברירות הפנימיות, הוא יגיע גם להכרת החלקים שאינם מתוקנים בנפשו, ויעמוד לתקנם. לכן כאשר ניגשים ללמוד את הנפש ואת כוחותיה, התשוקה שצריכה להיות גלויה בנפש, היא תשוקה לברר ולהכיר את הנפש, ולא תשוקה להילחם ברע ולפתור בעיות.

נביא דוגמא ברורה, על מנת להמחיש את הדברים. כל אדם שזוכה לקיים מצוות פריה ורביה ויש לו ילדים, חפץ להכיר את ילדיו. ודאי שאנחנו רוצים להכיר אצל ילדינו את הקשיים ואת ההתמודדויות שלהם, ולעזור להם להילחם עם המצבים הקשים של החיים ולתקן את המידות הרעות שלהם. אך ודאי וודאי שאנחנו רוצים להכיר את ילדינו גם בחלקים הנפשיים הטובים שלהם - אלו מידות טובות יש להם, מה הכישרונות שלהם, באלו חלקים הם מצליחים בחיים, מה הם אוהבים לאכול, מה משמח אותם וכדו'.

ברור לנו מאוד שאנחנו לא רוצים רק להכיר את הבעיות ואת הקשיים של ילדינו, ולהפוך להיות יועצים שלהם ולעזור להם איך להתמודד עם קשיי החיים. אנחנו רוצים להכיר את כלל נפשם - להכיר את החלקים הטובים, את החלקים הנעימים, לראות נחת מילדינו, וגם לעזור להם להתמודד עם הנקודות השליליות שישנן.

אצל הילדים שלנו ברור שזה כך. וא"כ צריך שזה יהיה ברור לנו, גם ביחס להכרת עצמנו. אנו צריכים להכיר את עצמנו בכדי להתמודד עם הבעיות, אך גם ובעיקר בכדי להכיר את כללות נפשנו - גם את החלקים הטובים וגם את החלקים הטעונים שיפור.

עד כאן, בבירור הצורך בהכרת הנפש. בפעם הבאה נתחיל לבאר, בעזר ה' יתברך, את אופן הכרת הנפש.

מצורפות בזאת מספר שאלות ותשובות בנושא בו אנו עוסקים, על מנת להרחיב את הידיעות.

שאלות ותשובות

א. שאלה: איך זה שבדורות הקודמים הכירו יותר את נפשם, מבלי שילמדו את הדברים בצורה מסודרת?

תשובה: בדורות הקודמים, העולם היה קצת יותר רגוע, ולכן יכלו להגיע להכרת הנפש יותר בקלות. וגם אז, היו צריכים להתאמץ, והיו כאלה שהתאמצו. אך בדור שלנו, שכולו רועש וגועש ומלא טרדות, האדם מתרחק באופן טבעי יותר ויותר מהכרת נפשו. ולכן יש יותר צורך בכך.

ב. שאלה: אם לא לומדים את הנפש, זה מונע מלהגיע לאמונה? תשובה: זה לא מונע מלהגיע לאמונה בסיסית, אך זה מונע מלהגיע לאמונה שלמה. משום שאם הנפש לא בריאה, האמונה לא יכולה להיקלט בנפש באופן שלם.

ג. שאלה: האם הכרת הנפש זה בשביל לקיים את המצוות יותר טוב? תשובה: זה גם בשביל לקיים את המצוות באופן היותר שלם, אך לא רק בשביל זה. זה גם בשביל העולם החיצון, אבל גם בשביל העולם הפנימי לעצמו.

ד. שאלה: האם זה מצווה ללמוד להכיר את הנפש? תשובה: צורך ללמוד - ודאי שיש. האם יש חיוב ומצווה ללמוד, מדין תלמוד תורה? בזה יש חילוק בין איש לאישה. אצל האישה, עצם הלימוד הוא גם חובה וגם מצווה. ואצל האישה, אם היא לומדת באופן שזה מביא אותה לידי קיום מצוות בפועל, כמו אהבת ה' ויראת ה', זה לא חובה, אך זה ודאי מצווה. וזאת משום שזה אמצעי בכדי להגיע למצווה.

■ [מתוך סדרת "ארבעת היסודות - הכרת הנפש" פרק א]

הסוגיא השבועית

המשך מעמוד ב'

אבל לפי דעות הראשונים דס"ל שא"צ רצופין, א"כ אם היו הפסקות שאינן שוות בין הנגיחות היה נעשה מועד גמור, שהרי נגח ג' נגיחות בג' ימים נפרדים, אלא דמכיון שראה בב' ובד' ולא נגח זה מפקיע שלא לקבוע עליו תורת מועדות גמורה אלא רק מועדות לסירוגין.

נתבאר א"כ ג' דרכים לבאר ענין המועדות של שור המועד לסירוגין. להשיטות דצריך ימים רצופים, י"ל דד"ז גופא חשיב כרצופים, או דכיון שנגח בסדר קבוע א"צ רצופין. ולהשיטות דא"צ רצופין, עצם ג' הנגיחות נותנים לו תורת שור המועד.

ד. לפ"ז מחלוקת אם קביעות ה'סירוגין' הוי מחמת הנגיחות או מאי הנגיחות שבינתיים

ולפ"ז נמצא, דיש חילוק ביסוד מועדות לסירוגין בין השיטות דס"ל דבעינן נגיחות רצופין לשיטות דלא בעו רצופין. דלפי שיטות הראשונים דבעינן רצופין, א"כ יסוד המועדות לסירוגין נקבע מכח הנגיחות שנגח בימים א' ג' וה', [דגם נגיחות באופן זה חשיב רצופין או משום דניכר שאינן בדרך מקרה וכנ"ל]. אבל לפי הראשונים דלא הצריכו רצופין, א"כ יסוד קביעות ה'סירוגין' הוא ממה שלא נגח בימים שבין הנגיחות, שהפסקות אלו דנעשו לפי סדר מפקיעים מהשור תורת מועדות גמורה ומגבילים את מועדותו להיותו מועד לסירוגין.

וי"ל נפק"מ בזה, דהנה בדברי הברייתא נאמר דהאופן של מועד לסירוגין הוא ע"י שראה שור נגח, שור לא נגח, שור נגח, שור לא נגח, שור נגח, שור לא נגח. וכתבו התוס' (ד"ה שור) דמה שהוזכר בדברי הברייתא שלא נגח את השור השישי, היינו משום שרצה לנקוט האופן שבנגיחה שיגח אח"כ ישלם נזק שלם, (ובהגהות הב"ח גרס בלשון התוס' דכדי נקט). ומבואר בדברי התוס' דלעיקר קביעת המועדות לסירוגין א"צ שלא יגח את השור השישי, ואף בלא זה שפיר הוי מועד לסירוגין, והברייתא נקטה אותו רק כדי שאם יגח מיד יתחייב נזק שלם.

ולכאורה דבר זה תלוי בדרכים שנתבארו, דאם קביעות מועדות לסירוגין הוא מכח עצם הנגיחות [או משום דחשיב רצופין בהפסקות שוות, או משום דהוי צורה של קביעות ולא של מקרה], א"כ מבואר היטב מדוע א"צ לנגיחה השישית לקביעת המועדות, שהרי מכח זה שנגח ג' נגיחות בסדר מסוים נעשה מועד לסירוגין [אף שלא היו בין ג' הנגיחות אלא ב' הפסקות].

אבל לפ"ד הראשונים שא"צ נגיחות רצופין וא"כ מצד עצם הנגיחות יש כאן סיבה למועדות גמורה, וכל הטעם שנחשב מועדות לסירוגין זה רק משום שהוחזק השור שיש לו הפסקה בין נגיחה לנגיחה, א"כ יש מקום להבין שלא כדברי התוס', דרק אחרי שיש ג' הפסקות בין הנגיחות נקבע מועדותו לסירוגין ולא למועדות גמורה, וכל שלא ראה את השור השישי ולא נגחו לא הוחזק מועד לסירוגין, אך אין הדבר מוכרח וכמו שיתבאר להלן בעז"ה. ■ [מתוך קובץ

שיעורים כלליים על חו"מ שיעור כללי נא]

גדרי אהבת הבורא - המשך

שורש הענין נעוץ בחטא אדם הראשון. קודם שחטא אדם הראשון, לא היתה בחינה מחולקת של ישראל ואומות העולם [ואף שבנשמות היתה, וזהו ענין עמוק, ואכמ"ל]. אחרי שאדם הראשון חטא - אז ניתנה הבחינה לאומה הנבחרת - עם ישראל, ששרשה באברהם אבינו והדבר ממשיך עד ימינו.

אבל לאחר שיתוקן חטא עץ הדעת וכולם יחזרו להיות כלולים באדם הראשון - שם כל הנשמות כולן כלולות בבת אחת.

בעל ה'לשם' האריך בזה לבאר, שכל הפירוד והשנאה שרואים אנו כיום בעם ישראל - בעומק הוא תולדה של חטא אדם הראשון, אבל בתכלית הבריאה, השנאה צריכה להיעלם מן העולם. עצם המושג נפרדות, עצם המושג שנאה - חייב להיעלם מן העולם. וכשיעלם, לא רק שיעלם בתוך עם ישראל, אלא גם בין ישראל לשאר האומות. תישאר רק מציאות אחת של אהבה מוחלטת בין כולם, שזו האחדות המוחלטת של כולם.

ובאמת, ישנם אנשים ששומעים את הדברים ומאד קשה להם לקבלם. בדרך כלל, ככל שאהבת ישראל חזקה יותר אצל האדם, שנאת האומות יותר חזקה אצלו, וכשבאים ואומרים להם שישנם מרבתינו הסוברים שלעתידי לבא תהיה אחדות גמורה בין ישראל לאומות - אינם מוכנים לקבל זאת בנפש. כיצד יתכן שאלו שהרעו לנו כל השנים בסוף יהיו איתנו אחד!?

הרי מהי תכלית הבריאה? לגלות בבריאה את יחידו של עולם, וכדי שיהיה כלי ליחידו של עולם, צריך שהנבא יהיה בבחינה של אחד. כשם שהאור הוא אחד, "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" - כך הכלי צריך להיות אחד.

אם הכלי אינו אחד - האחד הגמור אינו יכול לשרות בעולם. אם מתגלה בתוך ישראל שנאת חנם ח"ו - הקב"ה לא יכול לשרות. לכן חרב הבית על שנאת חנם, וידועה השאלה, מהו החומר של עוון שנאת חנם שמחמתו חרב הבית. התשובה פשוטה מאד: הכלי להשראה הוא אחד. ברגע שהאחד נפסק - אין השראה, ואז באופן טבעי הבית חרב.

גם ההשראה שנמצאת כיום בעולם איננה השראה שלימה, כי היא נמצאת רק בתוך הכנסת ישראל. שם עוד קיים מושג מסויים של אחדות, אבל בין ישראל לאומות - שם זהו מצב של "ואת עשו שנאתי", אין אחדות גמורה, וממילא גם ההשראה שלנו, של עם ישראל, לקויה, כי אין אור של אחדות גמורה בעולם.

ההשראה הגמורה תהיה לעתיד לבא, בימות משיח, כשיטו כולם שכם אחד לעבדך - אז יתגלה גם לעם ישראל אור יותר גדול. מדוע דוק אז? כי היום שעם ישראל והאומות נפרדים זה מזה, הערך

של הגילוי שיכול להיות בנפש הוא איננו ערך של אחדות מוחלטת, ולכן חסר בגילוי של עם ישראל. אבל לעתיד לבא כשתתגלה האחדות בתוך ישראל והאחדות בין ישראל לאומות - אז יתגלה האחד האמיתי, "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד".

והנה לעיל הארכנו לבאר, שחמשת חלקי העבודה המוזכרים כאן - היראה, ההליכה בדרכיו, האהבה, שלמות הלב ושמירת כל המצוות - אינם חמשה דברים נפרדים, אלא חמשה חלקים שבהצטרפות כולם תתגלה דבקות האדם בבורא.

לעיל הזכרנו זאת ביחס ליראה וביחס להליכה בדרכיו, ועתה נסביר זאת ביחס לאהבה; כיצד באמת תגלה האהבה את הדבקות בבורא עולם.

בפשטות אומר האדם: אם אני אוהב את הבורא, ממילא זוהי האחדות ביני לבורא.

בודאי שזה נכון, אבל זה רק תחילת קצה החוט של האחדות בין האדם לבוראו. הרי יודעים אנו שבאופן כללי ישנו שלש אהבות: אהבת הבורא, אהבת התורה ואהבת ישראל.

מהי התכלית של אהבת התורה ושל אהבת ישראל?

יש אנשים שיש להם אהבת הבורא, אבל רח"ל אין להם אהבת התורה ואהבת ישראל. אדם אינו שומר תורה ומצוות, וטוען: אני אוהב את הקב"ה בלב! לכאורה חסרה לו רק אהבת התורה, אבל בעומק, כמובן שחסר לו גם באהבת הבורא.

יש אדם שאוהב את התורה, אבל לא מעניין אותו אף אחד בעולם חוץ ממנו, וח"ו הוא כל כך שקוע בלימוד, עד שהוא גם לא רואה את מציאות ה'. יש לו אהבת התורה בלבד.

לעומת זאת ישנם בני אדם שיש להם רק אהבת ישראל. מהקב"ה הם מזמן שכחו, את התורה הם אינם מקיימים, ורק חרטו על דגלם אהבת ישראל. אבל בעומק, כמובן כל זה הוא בגדר פיזור. התכלית היא לאחד את הכל, וזהו עניינה של האהבה - לאחד.

אהבת ישראל מאחדת את עם ישראל, אולם עמוק יותר, אהבת התורה - "איסתכל באורייתא וברא עלמא", את מי הוא ברא? לא רק את עם ישראל, אלא את כל הנבראים כולם, וא"כ אם האדם יתאחד עם התורה בשורש העמוק, הוא לא מתאחד רק עם עם ישראל אלא עם כל האומות כולן. ויתר על כן, עם כל הדומם, צומח, חי ומדבר. אם כן, "איסתכל באורייתא וברא עלמא" הכוונה שהקב"ה ברא את כל היסודות. שם מגיע האדם לאחדות עם כל הבריאה כולה.

"איסתכל באורייתא וברא עלמא", כאשר יש לאדם אהבת תורה והוא מתאחד עם התורה - הוא מתאחד עם כל הנבראים, ולא רק עם ישראל.

ועדיין כל זה הוא בגדר אהבת הנבראים, אולם התכלית היא אחרי כן לאחד את כל הנבראים

עם האין סוף, הבורא יתברך, וזוהי אהבת הבורא, ומכח אהבת הבורא הוא אוהב את כולם, כי הויית הנבראים היא התפשטות והשפעת אורו ית"ש, והרי שבעומק כולם חד עמו, ולכך אהבת הבורא בעומק כוללת בקרבה את אהבת כל הברואים כולם.

ישנה דרך בעבודה שאדם מגיע מאהבת הבורא לאהבת התורה, ומאהבת התורה לאהבת ישראל, וישנה דרך שאדם מגיע מאהבת ישראל לאהבת התורה, ומאהבת התורה לאהבת ישראל. זוהי בעצם המחלוקת המובאת בירושלמי האם להתחיל מאהבת הבורא ולגמור באהבת ישראל, או להתחיל מאהבת ישראל ולגמור באהבת הבורא.

מי שמתחיל מאהבת הבורא וחסרות לו עדיין אהבת התורה ואהבת ישראל - בעומק חסר לו גם באהבת הבורא, כי יש לו אהבת הבורא פרטית אליו. אהבה עניינה התאחדות, ואם הוא מאחד רק את האני הפרטי שלו עם הבורא - חסר לו בעצם האחדות.

אלא שיכול האדם להתחיל מאהבת הבורא ולהגיע לאהבת התורה ואהבת ישראל, ואז יגלה בעצמו אהבת הבורא שונה לגמרי, כי אהבת הבורא כוללת את ישראל, את כל הנבראים כולם, ואת האחדות של הנבראים בבוראם.

אם כן, נתבאר ברור מאד, שהאדם צריך שתהיה לו מדת האהבה, כי תכלית האהבה היא לאחד את כל הנבראים כולם באין סוף ב"ה.

כאשר יש לאדם את אותה אהבה, קיים בו רצון לעשות נחת רוח לפניו. פשוט: כמו שהוא אוהב את עצמו, הוא אוהב את הבורא. וכן להיפך: **ויצטער אם חסר דבר זה מצדו או מאחרים, ויקנא על זה.**

כל דבר בבריאה בנוי בסוד דבר והיפוכו. כמו שכתב רבינו הגר"א ז"ל, בסוד הבריאה הוא סוד הדעת. "דעת קנית מה חסרת" (גדרים מא ע"א). שורש הכל הוא הדעת, ודעת בנויה בסוד דבר והיפוכו, כמו שרואים בעץ הדעת שהיה טוב ורע.

אם כן, אדם שאוהב מישהו, בסוד האהבה הוא רוצה לעשות לו נחת רוח, וזה מצד החיוב. ובסוד הדבר והיפוכו, כשאין נחת רוח "יצטער אם חסר דבר זה מצדו או מאחרים". כשם שיש לו רצון שיהיה נחת רוח לבורא, כך יש לו רצון שלא תהיה נחסרת הנחת רוח, וכשנחסרת - הרי הוא מצטער. ומדגיש כאן רבינו הרמ"ל: "יצטער אם חסר דבר זה מצדו או מאחרים".

אדם שאהבת הבורא שלו היא אהבה פרטית, אכפת לו רק אם הוא עושה נחת רוח לבוראו או לא, אבל מה יהיה עם אחרים? שלום עלי נפשי, זה לא מעניין אותו. בעומק, יש לו אהבת עצמו, הוא אוהב את הבורא מכח אהבת עצמו. ■ [מתוך בלבבי משכן אבנה על מסילת ישרים

יסודות כח המחשבה

פיתוח כח החשיבה - באמצעות שאלה פשוטה - המשך

לאחר השלב הראשון בו עודדנו את הילד ושיבחנו אותו על שאלתו, כמובן שאנו כהורים, פעמים רבות יכולים להשיב לו מיד על שאלתו ולפרוס בפניו את התשובה במלואה, ואם מדובר בילד מוכשר, הוא אף מסוגל לקלוט כבר באמצע התשובה את דברינו ולקבל מענה לשאלתו. אולם אם ננהג כך, הרי שמנענו ממנו תהליך של חשיבה עצמית, ולא ניצלנו את ההזדמנות שנקרתה בפנינו לפתח אצלו תחום חשוב זה.

אם אכן אנו מעוניינים לפתח אצל הילד את כח החשיבה, השלב הבא והעיקרי לאחר ששיבחנו אותו על עצם שאלתו הוא, להימנע מלענות תשובה ישירה על שאלתו, ולהשתמש באותם שאלות טבעיות שהוא מעלה - ככלי לפיתוח כח המחשבה שלו.

לשם כך, עלינו לכוון את הילד שיתבונן בעצמו בשאלה שהוא העלה. והדרך להגיע לכך היא ע"י שההורה ישאל את הילד: 'זמה אתה חושב, מה יכולה להיות התשובה לשאלתך?' ואף אם הוא יתקשה להגיע לתשובה הסופית בכוחות עצמו, נכוון אותו שלכל הפחות יציג צדדים לכאן ולכאן, ננתח עמו יחד את האפשרויות והצדדים שהוא מציג בפנינו, ורק לאחר שעודדנו אותו לחשוב ולהתבונן, נגיע יחד לתשובה הסופית.

[כמובן שאין להסיק מכך, שאם הילד חשב ולא הצליח להגיע לתשובה לבדו - לא נענה לו בסוף, או שנימנע מלסייע לו ולכוונו לתשובה הנכונה, אולם מאידך איננו חייבים להגיש לו את התשובה 'עם כפית לפה', ועיקר הדגש הוא שעל הילד להגיע לתשובה מתוך ניתוח משותף, ולא לקבל תשובה מושלמת מההורה].

כמובן שאין להסיק מדברינו שנשתמש בכל שאלה פשוטה של הילד ככלי לפיתוח כח המחשבה שלו, וברור שאם הילד שואל 'מה השעה' - לא נבקש ממנו לחשוב ולהתבונן על כך. ולחילופין, כאשר ההורים מבחינים שכרגע הילד הוא חסר סבלנות וכדומה, כמובן שאין זה העיתוי המתאים למחשבה מעמיקה של הילד. אולם כאשר הילד שואל את אותן שאלות שיכולות לגרום בעקבותיהן מחשבה, וע"פ שיקול דעת ההורה נראה שזהו זמן ראוי לפתח את השאלה ולדון בה יחד עם הילד, הרי שבכך נוכל להשתמש כמנוף לפיתוח החשיבה של הילד.

פיתוח החשיבה באמצעות השעון

בהקשר לכך התפרסם מעשה שאירע עם ר' חיים מבריסק זצ"ל [כפי שניתן להבחין, זו הפעם השניה שאנו מזכירים את ר' חיים מבריסק בפרק זה, וזאת מכיון שבחינה זו של פיתוח כח החשיבה היתה אצלו בחשיבות עליונה, ולכן ישנן הנהגות רבות שלו שמהן נוכל להשכיל בתחום זה], שכאשר נכנס לביתו אחד ממקורביו והבחין שהשעון קיר אצלו היה מאחר [מפגר] בכמה דקות, הוא ביקש רשות מהרב לכוון את השעון כפי השעה המדויקת. אולם ר' חיים מבריסק סירב, ואמר לתלמידו כי הוא מעדיף להשאיר את השעון כך. מששאל אותו התלמיד מדוע, תשובת הרב היתה עמוקה ומפתיעה: 'מטרתי היא, שאפילו כשאני מסתכל על השעון, אהיה מוכרח להתבונן'.

כלומר, כאשר אדם מסתכל על שעון מכוון, הרי שאינו צריך לחשוב יותר מדי, והוא יודע שאם השעון מראה על השעה שתיים עשרה - הרי שזו השעה כרגע, אולם כאשר השעה היא רבע לשתיים עשרה והשעון תמיד מפגר ברבע שעה, הרי שכל פעם שמביטים בשעון - צריך לחשב: השעון מראה על שתיים עשרה, א"כ השעה האמיתית כרגע היא רבע לשתיים עשרה, וכן על זה הדרך.

בהנהגה זו של הגר"ח, הוא גרם לעצמו שאפילו בהסתכלות פשוטה על השעון שאמורה להסתיים ברפרוף בעלמא, הוא היה צריך להתבונן מעט, ובכך הוא גורם לכח החשיבה שלו לעבוד 'שעות נוספות'.

המעשה הנ"ל משמש דוגמא הממחישה באופן ברור מאד, עד כמה האדם צריך להרגיל את עצמו לחשוב ולהתבונן בכל דבר. קל וחומר כאשר אנו עוסקים בחינוך הילדים, שפיתוח כח החשיבה שלהם הינו חיוני ונצרך, ומהווה כחלק מבנין נפשו של הילד. ■ [מתוך דע את ילדיך פרק ד'-ה']

נושאים בפרשה

המשך מעמוד א'

מהלך יש מכאן עד הקרת, ולהקניטו על קרחתו נתכוון". ובעומק כי הקרחה מסלק הפרוד כמ"ש, וזהו עד הקרת, מקום אחדות המים כנ"ל.

ושוש יניקת כח הרע מפרוד שערות אלו, כמ"ש (בפסחים קי ע"א) 'האי מאן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי, וכו', קרח קרחיכו'. פרש"י, יהי רצון שימרטו אותן שערות שלכם שאתם מכשפין בהן. וע"י שימרטו נתגלה הגולגולת, גלגל והאמצע, ובדקות נקודת האמצע, שהוא הכח המחובר. וזהו שאמרו (כלאים פ"ד מ"א) "קרחת הכרם, ב"ש אומרים כ"ד אמות, וב"ה אומרים ט"ז אמות, וכו'. איזו היא קרחת הכרם, כרם שחרב אמצעיתו". והוא עומק הקרחה שנתגלה אמצעיתו, ובמקום נקודת האמצע המצרף ומחובר הכל כנ"ל. כמ"ש בסוף תענית "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכולם מחוי באצבע ואמרי זה ה' קיוינו לו". מחוי על נקודת האמצע המצרפם.

כי יש קליפה בשערות, בחינת עשו איש שער. ולעומתו ויעקב איש חלק, ויש קליפה שפרוד השערות נוגע גם במקום השורש הגולגולת, וזהו קליפת קרח. על קליפת עשו נאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו. וקליפת קרח היא קליפה כנגד הלעתיד לבוא כנ"ל, של עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים לעת"ל.

וז"ש (בפסחים קיט ע"א) א"ר חנינא, ג' מטמוניות הטמין יוסף במצרים, אחת נתגלה לקרח וכו' ואחת גנוזה לצדיקים לעת"ל. והרי שקרח מקביל ללעת"ל. אולם היפך הלעת"ל שהוא גילוי האחדות, על עשרו של קרח אמרו שם, "א"ר לוי, משאוי ג' מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קרח". והיינו פרדות - פרוד, היפך האחדות דלעת"ל. ומצד קליפה זו אמרו (מגילה יג ע"ב) "שאמר המן לאחשורוש, שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך (כנגד קרח כנ"ל), ופזורין הן (פרוד) בין העמים. שמא תאמר אית הנאה מינייהו, מפורד, כפרידה זו שאינה עושה פירות". כנגד ג' מאות פרדות לבנות של קרח. (ושם (יד):) אמרו להיות כל איש שורר בביתו, פשיטא, אפילו קרחה בביתיה, פרדשכא ליהוי] וכנגד כל כך יש את בני קרח שלא מתו כמ"ש (שם יד ע"א) "תנא, משום רבינו אמרו, מקום נתבצר להם בגיהנום ועמדו עליו". וזהו תיקון פרדות שאינו מוליד.

וז"ש (מגילה כא ע"א) "שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה, במה הארכת ימים, וכו', א"ל, מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע". היינו שורש עשו הרשע, ושערותיו היפך דמות יעקב אבינו, שחקוקה בכסא, ונסתכל רק בקרחה במקום האחדות של הגולגולת.

שורשי התיבות המרכיבות מאמר זה

רחק, קרח - מים קפואים, קרח מבני עשו, רקה, קרחת, חקר.

■ [נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה]

אביב - המשך

א. אביב - אדם ובהמה

הזכרנו בראשית דברינו את שתי בחינות האביב: אביב דשעורים ואביב דחיתין. שם הבחנו בהם את מידת האב והראשית מול מידת התלות והצעירות. כאן נתמקד בבחינת אכילתם.

השעורים הם מאכל בהמה, ומהם קרב קרבן העומר, כידוע, והחיתים הם מאכל אדם, ומהם עשויים שני הלחם הקרבים בשבועות. נמצאו אכאב באביב שתי מדרגות: מדרגת האדם ומדרגת הבהמה.

המידה שמתגלה בגלות, במכות, ולאחר מכן ביציאה¹ עצמה [עד מתן תורה], היא בחינת הבהמה, הנקראת מלכות, שהיא המידה העשירית, כידוע. בחינה זו בקלקולה היא עומק המדרגה של מצרים [עליהם] נאמר "בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם"², ובה היה שורש הקלקול שהביא לגלות [בעשרת הטיפות שיצאו מיוסף, "ויפזו זרעי ידיו"].

עומקן של הגלות והגאולה של מצרים היה באותה בחינה של ל'. במידה זו הביא הקב"ה את עשרת המכות על מצרים, ומכחה נעשה התיקון של הטלה [אלילם של המצרים] בקרבן פסח, ושל השעורה [מאכל הבהמה]³, בעלותם לקרבן.

זהו פירוש הכתוב: "היום אתם יוצאים בחודש האביב". כלומר, יציאת מצרים היתה במדרגת בהמה. לכן, בשעה זו נצטוו על מצוות שבבהמות: קרבן פסח, קרבן העומר ממאכל בהמה³ וקדושת בכור בהמה.

וכך יש להבין את שמירת האביב שבפסוק: "שמר את חודש האביב". כי שמירה זו (עיבור השנה ע"י חודש האביב) שתיארנו

למעלה, נצרכת במדרגת בהמה, שהיא העדר ההתאמה שבין גלגלי החמה והלבנה; כל אחד מהם פונה למקום אחר.⁴ מידה זו רומזת על מידת מלכות, שעליה אנו אומרים "כל אחד פונה למקום אחר" בהיותה נפרדת מהמידה התשיעית (יסוד) המנהיג (הרועה) אותה למקום אחד. [מרומז ב"ב של אביב: י-מלכות, ב-נפרדים, כל אחד פונה למקום אחר].

אבל עם זאת, גם מדרגת אדם (בחינת אביב דחיתין, מאכל אדם) הופיעה ביציאת מצרים, שכן באותה שעה בני ישראל נקראו בני בכורי (בחינת הראשית). ולפיכך, בנ"י נצטוו בעקבותיה גם על מצות פדיון הבן הבכור.

העולה מן האמור: ביציאה ממצרים מתגלות שתי מידות שרשיות. מהצד התחתון, מדרגת היציאה היתה של בהמה, ומהצד העליון מתגלית מדרגת האדם. בשעת היציאה עצמה, בניסן, נתגלתה מדרגת בהמה⁵ בעיקר [ולכן, בנ"י יצאו במידת "ויסב אלקים", מפני שעדיין לא היה גילוי שלם של מדרגת האדם, אלא של בחינת בהמה], ובחודש סיון, במתן תורה [לפני חטא העגל שבו נאמר: "נמשל כבהמות נדמו"], הושלם גילוי מדרגת האדם.

ואלה, הן הוצאתן לפועל של שתי הבחינות הגלומות באביב: בבחינת א"ב י"ב, הוא ראש ל"ב חדשי השנה, ובבחינת אב ג', הוא שורש ליציאה במדרגת אדם (שהושלמה בחודש השלישי, במתן תורה). נמצא, בניסן אנחנו עדיין במדרגת בהמה, ורק בסיון אנחנו מתעלים למדרגת אדם.

[בדברים אלו יובנו דברי השפת אמת בשם החידושי הרי"ם (ובמקורות נוספים, יסוד

כולם בהררי קודש) על מאמר רבותינו: "בעשרה מאמרות נברא העולם", שכתב שעשרת המכות היו כנגד עשרת המאמרות הנ"ל. כלומר, תכלית עשרת המכות היתה להסיר את הקליפה המעלמת את גילוי העשרה מאמרות שבהם נברא העולם המתגלים בעשרת הדברות].

ב. תיקון האביב

פנים נוספים מתגלים באביב: הוא רומז לעשרת הדברות שנכתבו בשני הלוחות: א' - אחת דבר אלקים, ב' - שתיים זו שמעתי, אלו שתי הדברות ששמענו מפי הגבורה,⁶ י' - עשרת הדברות, ב' - שני לוחות הברית. בסדר האותיות א' ב' י' מתבאר, שלעשרת הדברות (י') יש שורש של שתיים (ב'), ולו עצמו שורש של אחת (א').⁷ ונמצאו שלש הבחנות: דיבור אחד הכולל את הכל, והוא מתפרט לשתי דברות (בבת אחת), ובפירוט נוסף הם עשרה.

למעלה הזכרנו את שני הייחודים הרמוזים באביב. ביחודא עילאה (א"ב) הא' והב' מתייחדים, וביחודא תתאה (י"ב) ה' והב' מתייחדים. כעת אנו מגלים בחינה יותר עליונה: חיבור הא' והי'. זהו הייחוד המתגלה בעשרת הדברות (י') שהם אחת בשרשם (א'). [בפרטות, העשרה מצטרפים לשנים, ובשלב נוסף השנים מתאחדים והופכים לאחד (בגימ' י"ג, כמספר העשרה עם השנים ועם האחד)].

■ [מתוך שיעורי שמע בלבביפדיה מחשבה א-ב אביב, שיעור זה נמסר ביום ד' בחולון ב-20:30, ומשודר בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

1. זהו המרומז בציווי שתהיה ספירת העומר "ממחרת השבת", כלומר מיציאת יו"ט ראשון.
 2. וכן, המידה העשירית רמוזה בשמה של השעורה: מאותיותיו מורכבת המילה עשרה.
 3. גילוי נוסף לנפילה שבמדרגת העומר: המילה עמר, מורכבת מראשי התיבות עפר רוח מים. צירוף זה, הינו בחינה אמצעית בין האמ"ר דתיקון, שבו האש והמים מצטרפים ע"י הרוח [יסוד האמצע מזווגם] לעפר. בבחינת הנפילה, אמ"ר מתקלקל ויורד לעמ"ר (א' מתחלף לע'), וממנו הנפילה לעפ"ר.
 4. אנו מוצאים בחז"ל (?) ה"א שבמקום עיבור שנה של ל' יום בשנים מפוזרות, נעבר כל שנה בי"א יום. סברה זו נדחית, בטענה שכשם שפסח נדחה בל' יום משום הטומאה (מי שהוא טמא בשעת פסח ראשון, עושה פסח שני לאחר שלשים יום, ב"ד אייר), כך עיבור השנה (שבהכרח דוחה את הפסח) שיעורו ל' יום. מדברים אלו מבואר שהעיבור דומה לדיחוי מפני הטומאה. והרי שורש הטומאה ב"נמשל כבהמות נדמו". בזאת מתגלה שבחינת הבהמה היא שורשו של עיבור השנה.
 5. בדקות, בהמה אין בחינה שלמה של אב, ועיקר הייחוס הוא לאם; ולכן הבכורה תלויה ב"פטר רחם". וכן קי"ל לגבי "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", שהאיסור הוא על האם והבן, [לגבי כלאי בהמה יש התייחסות לאב, אבל זהו יוצא מן הכלל]. אבל באופן כללי, האב והאם נכללים תחת השם אב.
 6. מצידו ית' "אחת דבר אלקים", אבל מצידנו "שתיים זו שמעתי".
 7. כדברי רש"י.

כלל צורת עסק התורה

צורת לימוד מעשית של הנפה"ח - המשך

כאשר האדם משיב את אותם ידיעות אל הלב, הוא לא מחפש חידוש, ולא מחפש דיוק, אלא הוא משיב את המסקנות. כלומר, לאחר שהוא בירר את הסוגיא על חלקיה, פרטיה ודקדוקיה והוא הגיע לעומק הדק לפי השגתו - את זה הוא משיב אל ליבו. צורת ההשבה אל הלב היא באופן של השקטת המחשבה וחזרה על הדברים לנסות להפנים אותם ללבבו עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם. הדברים הללו הם הם הכח שמהפך ליבו של אדם!! מי שלא הגיע לשלב שעליו דובר עד השתא - הוא יכול לקיים בלימודו מצוה של התעוררות, או מצוה של ת"ת בהשכלה, אבל הוא לא יפעל הרבה על מנת לשנות את עצמו. לכן רואים שיש בני אדם שעוסקים במוסר עשרות שנים, והם כמעט לא משתנים. רובם לא עוסקים באופן של שיטה של מהלך חיים, ואותו מיעוט שעוסק כבר,

גם הוא לא משתנה הרבה. מי שמשיב את ידיעות השכל המבוררות אל הלב וחוזר עליהם עוד פעם ועוד פעם אבל באופן שלהביא אותם לידי הרגש בשקט עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם - זהו הצירוף של 'ידיעת היום והשבות אל לבבך': שלב ראשון כהתפעלות של הרגשת הלב ושלב שני בהשקטה שאז הלב **קונה** את הדברים בהויתם, אז מתחבר אצל האדם ה'ידיעת היום והשבות אל לבבך'.

השלב השלישי שעליו דובר, זה להעמיד היכן האדם עומד מול פני הדברים. כשאין את השלבים הראשונים שדיברנו עד השתא, אז כל הלימוד הוא לא שייך לאדם! או שזה הרגשה של התעוררות בעלמא, או שזה ידיעות בעלמא. כשיש את מהלך הדברים שנתבאר עד השתא, אז כל לימוד הוא **מושב** אל האדם, וכל יחס הנידון של הלימוד דידן הוא יחס למדרגתי שלי! אני לומד בהתעוררות, לומד בהשכלה, משיב את ההשכלה באופן של התעוררות ללב, משיב את ההשכלה באופן של השקט למעמקי הלב.

כאן האדם מתחיל 'לחיות' דברי תורה, כאן מגיע עומק העבודה שהאדם מעמיד את עצמו מול הדברים. אם לא, והאדם ינסה לעשות רק את החלק האחרון להעמיד את עצמו מול הדברים - אז הוא תמיד יראה כמה שהוא רחוק וכמה שהוא לא שם וכמה הוא לא התקדם. רק אם יש את כל חלקי הדברים שנתבארו עד השתא: צורת הלימוד באופן של התעוררות, באופן של השכלה, באופן של השבת ההשכלה להתעוררות בלב, באופן של השבת ההשכלה למעמקי הלב בהשקט - אז האדם בונה צורת לימוד שכולו מושב למדרגתו ואז הוא מעמיד כל דבר ביחס להיכן אני נמצא והיכן אני צריך להשתנות.

הדברים נאמרו בקצרה ממש, למי שמבקש את הדברים באמת, זוהי הצורה הפנימית, האמיתית, והנעלמת מאוד מאוד מאוד גם מאלו שמבקשים לעלות! אבל מי שיעשה כן, אלו הן הצורות בכללות שבהן נהגו רבותינו, ועליהם נאמר - "ראיתי בני עליה והם מועטים". ■ [נפש החיים שער ד' פרק א]

חיבור ישיר וחיבור עקיף - המשך

אבל בעומק יותר, סוף כל סוף הרי הוא עושה את אותה פעולה, סוף כל סוף הוא חייב במינימום של התחברות לאותה פעולה, בין אם זה הגיון, ובין אם זה פעולה, ובין אם זה התבוננות או מחשבה וכן כל חלקים בנפש שהוא חייב להתחבר אליהם עם אותה פעולה. אם יש לו עונג בנפשו יש לו כוח חיבור לדברים שחוצה לו גם כן, הוא יכול להתחבר אליהם. זה לא חיבור גמור, וזה עדיין לא יביא אותו למצב שהעבודה הזו תהיה העבודה הנרצית והמתבקשת, אבל הוא יוכל לקבל בנפש איזשהו חיבור גם לדברים שלא מוצאים חן בעיניו.

חיבור חיצוני וחיבור פנימי.

חיבור חיצוני: אם נתבונן עמוק לתוך החיים נבחין כי החיים של כולנו מלאים מדברים שחלקם מוצאים חן בעינינו וחלקם לא. ניקח יום אחד וננסה לנתח אותו, ביום הזה היה לי קשר עם כך וכך פריטים אנשים וסיבות וכו'. עם מי הייתי מעוניין להתקשר ועם מי לא, כל אחד יגיע למאזן שלו, אך לכולם יהיה מאזן אחד, עם חלק כן ועם חלק לא (פרט ליחיד סגולה). האדם מתחבר גם עם אנשים שמוצא חן בעיניו להתחבר וגם עם אנשים שההכרח לא יגונה, זה החיים.

אבל מהי רמת החיבור? -

אם מדובר באדם שאין לו חיבור פנימי בתוכו, אזי החיבור שלו עם האנשים שמוצאים חן בעיניו הוא חיבור רדוד מאוד, וקל וחומר עם מי שלא מוצא חן בעיניו שאז יש היפך מחיבור רחמ"ל.

לעומת זאת, אם מדובר באדם שיש לו חיבור עמוק בתוכו, אזי האנשים שמוצאים חן בעיניו יהיה לו איתם חיבור יותר עמוק, וגם עם מי שלא מוצא חן בעיניו עדיין הוא מקבל אותו יותר בסבלנות. מחמת שהעונג נותן לו מקור התחברות לעוד דברים ועוד דברים.

משל למה הדבר דומה, לאדם שנמצא באמצע חתונת בנו או בתו. לחתונה מגיעים כל מיני אורחים חלקם רצויים חלקם לא רצויים, כל אחד וסיבותיו שלו. לפעמים אפשר לראות שכאשר הסכסוך הוא לא מוקצן בצורה נוראית, וקיים איזשהו נתק משפחתי מכל מיני סיבות, ברגע שמגיע נקודת השמחה שבנפש, פתאום אתה רואה את האנשים מתנשקים (ודאי שיש סכסוכים משפחתיים כבדים שאפילו ברגע של שמחה לא יעזור כלום רח"ל).

מה קרה? - ברגע שנפתח הלב פנימה הוא כבר מסוגל לקבל דברים ולהתחבר אפילו עם דברים שהוא מתנגד להם ברמה מסוימת. ואף שבדרך כלל אחרי שנגמרה החתונה, עברו שבעת ימי המשתה, הכל חוזר על עצמו. מכל מקום באותו רגע של שמחה, אפילו עשו נשק ליעקב, למרות שידוע שהלכה שעשו שונה ליעקב, אבל 'וישק לו'.

הרי שבאותו רגע שהלב נפתח, האדם מסוגל לקבל יותר, בין אם זו חתונה או אירוע אחר שמשמח. ברם הפתיחות הזו היא רק בפרק הזמן של השמחה שהלב נפתח. אך מאידך אדם שזהו מהלך החיים הרגיל שלו, כלומר שהחיים שלו בנויים מעונג פנימי שבתוכו, אזי לעולם יש לו מקור התחברות לדברים נגידיים יותר. כי האור האחדותי שבתוכו בוקע ונותן לו להתאחד עם הסובבים אותו. וכפי עומק האחדות שנמצאת בתוכו כך העומק שהוא מסוגל להתאחד עם דברים יותר ויותר רחוקים.. ■ [מתוך דע

את נפשך פרק ח]

בסימן טוב ובמזל טוב

הנגנו מקדמים בברכה את ידידנו היקרים, אוהבי התורה ולומדיה, ליבם פתוח כאולם
לכל דבר שבקדושה, שמם משבחים ומפארים, טוב שם משמן טוב
עם בואם לארץ לרגל יום חתונתם ויום שמחת ליבם

הלא המה ידידנו ה"ה **יצחק אשכנזי ורעיתו** הי"ו

בהכניסם לברית הנישואין את בנם היקר

הלא הוא ידידנו **מיכאל (מייק) אשכנזי** הי"ו

עב"ג הכלה החשובה תחי'

ברכותינו ואיחולנו מסורות להם ולבנם ידידנו מפארי כוללנו "בוצין בוצין מקטפיה ידיע"

כמוהר"ר **מאיר אשכנזי** הי"ו

מזל טוב מזל טוב!

תזכו להקים בית נאמן בישראל - תשרה השכינה תמיד במעונכם, רוב נחת דקדושה וברכות עד בלי די

מאחלים מכל הלב

האברכים

ההנהלה

הרב

שאלות ותשובות

שאלה:

מה ההגדרה של "תלמיד שלא ראה ברכה בלימודו"?

תשובה:

- שנמשך לכח המעשה ולא לכח ההשכלה.
- שאינו לו התקדמות מעשית בלימודו - אף שלומד בצורה נכונה ולא מפני התרשלות.
- שאינו לו חיבור נפשי ללימוד לאחר בירור עמוק בכוחות נפשו.

שאלה:

אנחנו מבקשים בברכת המזון: "ואל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, השאלה היא האם היום מושג הלואה הוא שונה כיון שלמעמד הממוצע לא ניתן כלל לחתן ילדים ללא נטילת הלואות, (ואני מדבר על הלואות שיש כסף להחזיר מידי חודש) לעומת פעם שהלואה הייתה ניטלת עבור מזון או ביגוד ואולי לכך הכוונה של הברכה?
ואם אין חילוק אז איך ייתכן שרוב העולם אינו מתברך בברכה שסידרו חכמינו לומר בנוסח קבוע כל יום?..."

תשובה:

בודאי שהכוונה הפנימית אף על כל הלואה. ואנו בגלות ולכך רוב העולם אינו זוכה לברכה זו בשלימות.
יתר על כן, ביארו רבותינו שהכוונה שיחוש שזה מאת השי"ת ולא מן הנותן או המלוה בשר ודם. וזהו כי אם לידך וגו' שהאדם הנותן או המלוה הם בסך הכלי דא אריכתא של הקב"ה.

שאלה:

שלום לכב' הרב.

חז"ל מרבים להדריך אותנו לחשבון נפש, ובפרט לאחר שאדם חווה יסורים כלשהם, שמצינו בדברי רבותינו שיש לערוך חשבון נפש על מה ולמה הם באו לאדם. אלא, שלכל אדם ישנו צורך בתיקון עמוק ורחב היקף של היבטים שונים בעבודת ד' (אם מדובר באדם מן השורה, ובודאי שחכמינו ז"ל התייחסו גם לאנשים מן השורה), ומה גם שלכל אדם ישנן נגיעות שמחמתן הוא עלול שלא

לזהות את הנקודות המצריכות תיקון אצלו באופן אישי.
שאלתי היא, כיצד ניתן לערוך חשבון נפש מהסוג הנזכר, מתוך שאיפה שיהיה חשבון נפש תועלתני, שיכוון את האדם למקום הנכון אליו מבקש לכוון אותו הקב"ה? תודה.

תשובה:

- להתייעץ עם זולתו המבין ופחות נוגע.
- להתבונן אם יש יחס ישיר בין היסורים לחולשה הנפשית שלו.
- לתקן את הנקודה החלשה ביותר בנפש.
- לקבל יסורים באהבה ובאמונה.
- להתפלל שיזכה לראות את אמינות פנימיות מהות היסורים וסיבתם.
- יתבונן ממה מורכב היסורים בכל החלקים, ואזי יקבל תמונה ברורה יותר, ועל ידי כן יוכל לראות יותר בבירור איזה תיקון נצרך לנפשו בהקבלה לכך.

שאלה:

בחובות הלבבות, שער הביטחון, פרק ד', עמוד שנא ואילך, כתב: כמה שאדם צריך לחיות זה גזרת הבורא, ואם יכניס עצמו לתוך סכנה, כגון: "ישתה סמי מות וכו'... אז או שימות ויהיה הוא הממית את עצמו, והוא נתבע על זה כאלו המית זולתו מבני אדם, אף על פי שמוותו על הדרך ההוא בגזרת האלוקים וברשותו".
אשמח מאד אם הרב יסביר לנו מה הכוונה באומרו: אף על פי שמוותו על הדרך ההוא בגזרת האלוקים וברשותו. כי לא ברור האם אדם כן יכול לקצר ימיו, רק שהחוטמת למיתה נקבעת על ידי הבורא, או שלא משנה מה יעשה ימות ביום שנקבע לו, רק איך ימות ואיך יחיה באיכות נקבע על ידי האדם, או אולי יש שתי כמה תאריכים למיתה של האדם תלוי באיזה דרך בחר?
תודה רבה לרב.

תשובה:

גזירת אלקים שיוכל להמית עצמו, וזה ברשותו - הרשות נתונה, בחירה. ואילו לא רצה כן הקב"ה היה ניצל אף בנס, והרי זה גזירת הבורא שלא יהיה נס, אלא ימות בדרך הטבע ע"י בחירתו.

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בכתובת: rav@bilvavi.net

להצטרף לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | 073.295.1245 | USA 718.395.2440

לעורך ובכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829